

Jongeren schatten kans op VOG negatief in

AANTAL WEIGERINGEN VERKLARING OMTRENT GEDRAG EXTREEM LAAG, MAAR KLOPT DAT WEL?

Elina Kurtovic

Amsterdam - Veel gedetineerden komen de eerste vier jaar na het uitzitten van hun straf niet in aanmerking voor een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Toch heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie zijn best gedaan jongeren vaker een tweede kans te gunnen, hen worden minder VOG's geweigerd. De terugkijktermijn is in 2013 verkort voor jongeren tot 23 jaar van vier jaar naar twee jaar. Dit heeft effect gehad, althans zo blijkt uit cijfers van Justitie (zie naaststaande tabel).

Van de VOG-aanvragen van jongeren tot 23 jaar, wordt minder dan één procent afgewezen. In 2013 wordt de VOG 618 keer (0,42%) geweigerd, in 2014 is dit nog maar 314 keer (0,21%). Het aantal weigeringen is dus extreem laag. Meer dan 99% van de jongeren onder de 23 jaar, die een VOG aanvraagt, krijgt die.

Ik ben nauw betrokken bij VOG-procedures, vanwege het onderzoek dat ik hiernaar doe bij de Universiteit Utrecht en mijn werk als juridisch medewerker bij Van Oosten advocaten. Ik zet vraagtekens bij dit zeer positieve beeld. Al jaren hoor ik verhalen van ex-veroordeelden die geen VOG aanvragen, omdat ze verwachten er

	2010	2011	2012	2013	2014
Totaal aantal:					
Aanvragen	488.631	538.771	563.273	733.156	703.860
Afwijzingen	3.979	3.332	3.189	4.141	2.479
Tot 23 jaar:					
Aanvragen	111.434	123.439	134.481	147.171	150.228
Afwijzingen	896	748	650	618	314

überhaupt geen te krijgen. Waarom zou je moeite doen, als je toch wordt afgewezen? Ik ben benieuwd hoeveel van de lezers zich in dit verhaal herkennen. Deze geluiden lijken recentelijk ook bij Justitie te zijn doorgedrongen. Zij concluderen uit gesprekken met jongeren dat in de praktijk het beeld nog sterk aanwezig is dat je met een strafblad toch geen kans maakt op een VOG. Vanwege dit verkeerde beeld, vragen zij de VOG überhaupt niet aan. Daarom schreef Justitie in een magazine van het Openbaar Ministerie een artikel met de titel: 'Vraag die VOG gewoon aan.'

Arbeidsmarkt

Waarom is het dan nog steeds zo dat jongeren de kans dat zij een VOG krijgen negatief inschatten? Ik vermoed dat het te maken heeft met de preventieve functie van de VOG. Dat wil zeggen: de VOG moet voorkomen dat jongeren met een strafblad bepaalde functies bekleden. Hoe meer werkgevers deze preventieve

screening uitvoeren, hoe meer jongeren bij voorbaat niet solliciteren bij die werkgevers. Bovendien: hoe meer de indruk ontstaat dat jongeren met een strafblad worden geweerd uit bepaalde banen, hoe meer zij zichzelf lijken uit te sluiten van de arbeidsmarkt. Alleen jongeren met een beperkt strafblad of niet al te zware delicten zullen proberen een VOG te krijgen. Er lijkt dus sprake van zelfselectie; jongeren met een zwaar justitieel verleden verwachten na hun detentie moeilijk aan een VOG te komen.

Jongeren vinden ook moeilijk hun weg in het bestuursrechtelijke bos van de VOG-procedure, die niet eenvoudig is. Uit de procedures die wij voeren blijkt dat het voor jongeren niet vanzelfsprekend is datgene naar voren te brengen wat in hun zaak tot een positieve beslissing kan leiden.

Totaalinschatting

Hoe concreet op een VOG-aanvraag wordt beslist, is niet makkelijk inzichtelijk te maken. De beleidsregels laten niet zien hoe per zaak een individuele afweging wordt gemaakt. Drie aspecten die standaard worden bekeken zijn het tijdsverloop, de hoeveelheid en zwaarte van de delicten. Deze geven echter geen totaalplaatje van de persoon achter de aanvrager, over wie de zaak specifiek gaat. Als verder niet wordt gekeken naar persoonlijke omstandigheden, lijkt de beslissing een eenvoudige optelsom te zijn. Gelukkig worden meestal meer aspecten betrokken. Op basis hiervan wordt een totaalinschatting gemaakt van de kans dat iemand opnieuw een delict zal plegen in de uitoefening van zijn beroep. Om inzichtelijk te maken hoe in specifieke zaken een beslissing wordt genomen, wordt hieronder een van onze

zaken beschreven. Uiteindelijk gaf in deze zaak de doorslag dat het een licht vergrijp betrof, gepleegd uit jeugdige onbezonnenheid. Naast de ernst van het delict, kan doorslaggevend zijn onder welke omstandigheden het delict is gepleegd. Het kan in iemands voordeel meewegen dat het delict in de privésfeer plaatsvond. Verder kan het, zo leert de ervaring, belangrijk zijn om het risico dat in een functie zou kunnen ontstaan in te kaderen. Bijvoorbeeld door middel van een functieomschrijving, arbeidscontract of verklaring van de leidinggevende. Die kan bijvoorbeeld aantonen dat niet met minderjarigen wordt gewerkt of er geen contact is met waardevolle spullen. Ten slotte kan aandacht worden besteed aan iemands jonge leeftijd, zijn grote belang en eventuele positieve ontwikkelingen.

Bezwaarprocedure

Een 22-jarige jongen vraagt een VOG aan voor het bezorgen van pakketten. In eerste instantie ontvangt hij een 'Voornemen tot afwijzen', omdat hij een jaar ervoor is veroordeeld tot een werkstraf van tweehonderd uur voor het knippen van henneptoppen. In zijn zienswijze benadrukt de jongen dat het incident inmiddels twee jaar geleden plaatsvond. Hij heeft een positieve verklaring van de stagebegeleider van zijn opleiding bijgevoegd. Hieruit blijkt dat hij zich heeft ontwikkeld tot een zelfstandig en verantwoordelijk stagiair. De jongen beschrijft in zijn zienswijze dat hij ervan baalt dat hij door één fout niets meer heeft aan zijn diploma (maatschappelijk werker), dat hij na jaren studeren heeft behaald. Zonder VOG zal hij ook zijn huidige, ongeschoolde werk verliezen. Uiteindelijk heeft hij pas in de bezwaarprocedure succes behaald. In die periode werd ook zijn strafzaak in hoger beroep behandeld. Het Gerechtshof woog mee dat de jongen door de straf in zijn werk wordt belemmerd. Deze werd zodoende gematigd tot een voorwaardelijke werkstraf van tachtig uur. Vervolgens vond de beoordeling van zijn bezwaar tegen de weigering van de VOG plaats. Uiteindelijk werd in zijn voordeel meegewogen dat het

Elina Kurtovic.

een licht vergrijp betreft en er bijna twee jaar waren verstreken. Ook met zijn jeugdige leeftijd werd rekening gehouden. Tot slot werd als positief gezien dat hij zijn diploma heeft behaald. De VOG werd afgegeven.

Schone lei

Een VOG-aanvraag kan dus alsnog positief uitpakken wanneer de juiste feiten en omstandigheden worden besproken. Wel leert de ervaring dat dit soms pas lukt nadat een bezwaarprocedure is gevoerd met behulp van een gespecialiseerde advocaat. Het is dus maar zeer de vraag of jongeren dit zelfstandig kunnen. Zelfs al worden zij vanuit Justitie aangemoedigd dit te doen, met de woorden: 'Vraag aan, die VOG!' Dat een VOG steeds vaker door werkgevers wordt gevraagd, zorgt er bovendien voor dat jongeren hun kansen negatiever inschatten. Zij zullen mogelijk eerder afhaken, zichzelf uitsluiten van de arbeidsmarkt door simpelweg niet te solliciteren of alleen op functies waarvoor geen VOG wordt gevraagd. Dat Justitie een oproep doet aan jongeren met een licht strafblad en zo het negatieve beeld wil rechtzetten, is toe te juichen. Maar, de doelgroep met zware vergrijpen dient daarbij niet uit het oog te worden verloren. Ook die verdient een schone lei.

Elina Kurtovic, gespecialiseerd in VOG zaken, is juridisch medewerker bij Van Oosten Advocaten.

VAN OOSTEN
 ADVOCATEN

Betrokken ▶ Deskundig ▶ Bereikbaar

Alle strafzaken en penitentiaire zaken, ook PRO DEO
 Bel gratis 0800 - STRAFZAAK (787 239 225) of buiten kantooruren 06 13 74 88 88

Vondelstraat 4 | 1054 GJ Amsterdam | www.vanoostenadvocaten.nl

- We speak English
- Wir sprechen Deutsch
- Hablamos Español
- Nous parlons Français